

Motion till riksdagen 2006/07:So259

av **Jan Lindholm (mp)**

Kilen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om behovet av en från Läke­medelsverket fristående organisation för konsumentrapportering av biverkningar av läkemedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen an­förs som förslag till metod att till låg årskostnad för statsbudgeten inarbeta ansökan från Kilen i statsbudgeten.

Bakgrund

Det finns starka ekonomiska intressen i läkemedelsanvändning och konsumtionen är stigande. För samhället finns det många motiv att försöka minimera onödigt bruk av läkemedel: dels är läkemedelsrester i våra vattendrag ett snabbt växande hot mot ekosystemen, dels ökar biverkningarna av läkemedel med allt svårare symptom. Hälsovinsterna är i vissa fall stora men i andra diskutabla. Det finns läkare som anser att kost, motion och andra livsstilsförändringar på recept kan ha minst lika god verkan som kemiska substanser. Det finns även forskning som visar att placebo ibland kan ge lika god effekt som aktiva substanser.

Läkemedel betalas i huvudsak av samhället och brukarna har väldigt små incitament att vara återhållsamma med sin konsumtion. Subventionen är hög och skälen för det är goda, vilket gör det svårt att genomföra förändringar.

I dag finansieras Läke­medelsverket nästan till 100 % av läkemedelsföretagen. Även om verkets verksamhet är styrd av förordningar är det inte lyckat med den direkta kopplingen mellan läkemedelsbolagens framgångar på marknaden och verkets finansiering. Det har skett mycket när det gäller att minimera risken för påverkan på läkarkåren från läkemedelsbolagens sida. Dyra presenter och lyxresor är i dag inte så vanligt, vilket är bra. Läkemedelsindustrin vilar dock inte på hanen utan har utvecklat nya sätt att påverka mark-

Fel! Okänt namn på

naden. Flera brukarorganisationer är i dag på olika sätt knutna till läkemedelsbolagen och annonser i patienttidningar som för några år sedan var otänkbara har nu blivit allt vanligare. Pengar är en stark drivkraft och uppfinningsrikedomen är stor när det gäller att påverka potentiella kunder.

Läkemedelsverket startade hösten 2005 en försöksverksamhet i Uppsala län med patientrapportering av biverkningar som ett komplement till läkarkårens rapportering av biverkningar. Utfallet är bra och många fler än man trodde har utnyttjat möjligheten att själv rapportera in olika former av biverkningar man upplever av de preparat man använder. Avsikten är enligt ett TT-meddelande den 4 oktober att nu permanenta denna verksamhet och ge alla i landet möjlighet att rapportera in biverkningar direkt till Läkemedelsverket.

Det är mycket positivt att Läkemedelsverket har insett att patientrapporterade biverkningar är en bra metod att öka kunskapen om de negativa bieffekter som läkemedel kan ha. Tyvärr gör det stelbenta myndighetstänkandet dock att insikten tar slut där. Det finns inga motiv för att en sådan verksamhet skall skötas av Läkemedelsverket. Tvärt om finns starka motiv för att en sådan verksamhet bör vara fristående från Läkemedelsverket.

Läkemedelssäkerhetsfrågor borde över huvud taget vara ett ansvar finansierat över statsbudgeten med fasta anslag så att verksamheten inte som i dag är beroende av hur många ansökningar läkemedelsföretagen lämnar in. Att det finns en koppling mellan framgången för läkemedelsföretagen och Läkemedelsverkets intäkter är inte förtroendeingivande, vilket kan skada en verksamhet som har till syfte att ta till vara intresset från dem som rapporterar biverkningar. Dessutom finns det redan en i dag existerande verksamhet med mångårig erfarenhet och internationellt gott renommé.

Åtgärd

Konsumentinstitutet Läkemedel och Hälsa (Kilen) har bedrivit sin verksamhet sedan 1970-talet, först med stöd från Stockholms läns landsting och Dagmarmedel. Från 2001 har finansieringen skett via en särskild post i statsbudgeten. Därutöver har EU-bidrag gjort det möjligt att utveckla ett internationellt samarbete. Man har omfattande erfarenheter av biverkningar från läkemedel som rapporterats in av brukare och verksamheten är uppskattad av WHO. Att inte ta vara på dessa kunskaper är slöseri.

Kilen har lämnat in en ansökan till Socialdepartementet för att en permanentning av deras verksamhet skall bli möjlig. Man vill dels utveckla ett separat kunskapscentrum, dels bygga vidare på själva rapporteringsverksamheten till en konsumenternas biverkningsenhet.

Min uppfattning är att denna från de stora myndigheterna fristående verksamheten som byggts upp med ett stort ideellt engagemang, kan bidra till både ökad hälsa, minskat lidande och en bättre total sjukvårdsekonomi. Jag anser därför att det vore dålig prioritering att säga nej till den inlämnade ansökan men även fel att tillåta Läkemedelsverket att starta en till vissa delar snarlik verksamhet.

Fel! Okänt namn på

Hur kan riksdagen då agera för att ta till vara befintlig kunskap, engagemang och erfarenheter samt bygga vidare på de internationella nätverk som upparbetats?

Riksdagen bör begära att regeringen att genom regleringsbrev till Läkemedelsverket ålägga verket att finansiera konsumenternas biverkningsenhet med 4 miljoner kronor per år framöver samt även tydligt informera om att regeringen inte anser det lämpligt att verket startar en egen verksamhet med biverkningsrapportering från brukare. Vidare kan regeringen ålägga Konsumentverket att inom sin verksamhet inhysa denna konsumenternas biverkningsenhet. Konsumentverket eller Folkhälsoinstitutet är lämpliga hemvister för en sådan verksamhet.

Riksdagen kan även i budgetbeslutet för 2007 utöka den post som sedan 2001 funnits för finansiering av Kilen till 5 miljoner kronor per år och besluta att det är en femårig satsning som görs. Det gör det tydligt att kompetenscentrumets finansiering skiljs från rapporteringsverksamhetens.

Det är rimligt att Läkemedelsverket som ändå har för avsikt att starta en liknande verksamhet åläggs att finansiera själva biverkningsenheten även om den placeras utanför verket. Motivet är att öka trovärdigheten och att ta till vara erfarenhet. Att Kilens övriga verksamhet kring att bygga upp, utveckla och sprida kunskap kring läkemedel även fortsättningsvis får en direkt finansiering över statsbudgeten ser jag som naturligt eftersom det är viktigt att det inte finns några bindningar till Läkemedelsverket för en sådan verksamhet. Den delen kan mycket väl även den placeras i Konsumentverket eller Folkhälsoinstitutet.

Det ovan beskrivna är ett förslag på hur riksdagen skulle kunna agera för att styra myndigheter och lösa finansieringen för att de två verksamheter som Kilens ansöker om stöd för hos Socialstyrelsen skall kunna realiserats till för staten lägsta möjliga kostnad. Mitt förslag till beslut är mer otydligt formulerat eftersom jag av erfarenhet vet att ett preciserat krav kan avslås just på grund av tydligheten. Det är säkert någon detalj som behöver viss handpåläggning.

Jag har medvetet valt att inte använda yrkandeformen för anslag även om en del av den föreslagna kostnaden avser utökad anslag. Jag vill med denna motion lägga tonvikten vid att argumentera för en viktig verksamhet och peka på en metod för finansiering. Ett konkret budgetäskande om 5 miljoner kronor sker i en separat budgetmotion.

Stockholm den 26 oktober 2006

Jan Lindholm (mp)